

**УИЛЪЯМ
ШЕКСПИР**

JULIUS
CAESAR

Уильям Шекспир

Julius Caesar

«Public Domain»

Шекспир У.

Julius Caesar / У. Шекспир — «Public Domain»,

Содержание

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS	6
TOINEN NÄYTÖS	36
Конец ознакомительного фрагмента.	44

William Shakespeare

Julius Caesar

Näytelmän henkilöt:

JULIUS CAESAR.
OCTAVIUS CAESAR, |
MARCUS ANTONIUS, | triumvireja Caesarin kuoltua.
M. AEMIL. LEPIDUS, |
CICERO, |
PUBLIUS, | senaattoreja.
POPILIUS LENA, |
MARCUS BRUTUS, |
CASSIUS. |
CASCA, |
TREBONIUS, | salaliittolaisia Julius Caesaria vastaan.
LIGARIUS, |
DECIUS BRUTUS, |
METELLUS CIMBER, |
CINNA, |
MARULLUS, | tribuuneja.
FLAVIUS, |
ARTEMIDORUS, sophisti Cnidoosta.
Tietäjä.
CINNA, runoilija.
Toinen runoilija.
LUCILIUS, |
TITINIUS, |
MESSALA, | Bruton ja Cassion ystäviä.
CATO nuori, |
VOLUMNIUS, |
VARRO. |
CLITUS, |
CLAUDIUS, | Bruton palvelijoita.
STRATO, |
LUCIUS, |
DARDANIUS, |
PINDARUS, Cassion palvelija.
CALPURNIA, Caesarin puoliso.
PORTIA, Bruton puoliso.
Senaattoreja, kansalaisia, vartijoita, seuralaisia, y.m.
Tapahtumapaikka: alussa Rooma, sitten Sardes ja Philippi.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS

Ensimmäinen kohtaus

Rooma. Katu

(Flavius, Marullus ja joukko porvareita tulee.)

FLAVIUS

Pois, kotihinne, laiskat juhdat! Pois!
Pyhäkö nyt on? Ettekö te tiedä.
Ett' ilman ammattinsa merkkiä
Käs'työläiset ei ulkon' arkipäivin
Saa liikkua? Mik' elinkeino sulla?

1 PORVARI

Ma, hyvä herra, olen salvumies.

MARULLUS

Miss' etunahkasi ja kulmapuusi?
Miks sulla pyhävaattehet on ylläs? —
Te, ystävä, mit' ammattia te?

2 PORVARI

Totta puhuen, herra hyvä, hienoon taitotekoon verrattuna on minun työni, niin sanoakseni, vaan paikkurin työtä.

MARULLUS

Mit' olet ammattia? Suoraan vastaa.

2 PORVARI

Semmoista ammattia, jota, toivoakseni, saatan hyvällä omallatunnolla tehdä; sillä minä, totta puhuen, korjaan huonoa saattoa.

MARULLUS

Ammattis, konna? Vastaa, kurja konna!

2 PORVARI

Älkää, hyvä herra, älkää, herran tähden, minun tähteni revetkö!
Kuitenkin, jos repeäisitte, niin kyllä minä teitä korjata saatan.

MARULLUS

Mitä sillä tarkoitat? Korjatako minua, sinä röyhkeä lurjus?

2 PORVARI

Niin, herra, paikata teitä.

FLAVIUS

Olet siis kengänpaikkuri, niinkö?

2 PORVARI

Niin, herra, naskali yksin se minua elättää. Minä en kamasaksain asioihin ryhdy, enkä saksattarien liioin, muulla kuin naskalillani. Niin, toden totta, minä olen vanhain kenkien haavalääkäri; kun ne hengenvaarassa ovat, autan minä niitä. Ei ole sitä sievää lehmännahkan polkijata, joka ei olisi liikkunut kätteni töillä.

FLAVIUS

Mut miks et ole verstaassas, vaan täällä
Katuja laahaat tämän joukon kanssa?

2 PORVARI

Niin, herra hyvä, nähkääs, kuluttaakseni heidän kenkiänsä ja saadakseni näin enemmän työtä itselleni. Mutta, totta puhuen, pidämme nyt joutopäivää, nähdäksemme Caesaria ja iloitaksemme hänen voittoretkestänsä.

MARULLUS

Iloita? Miks? Hän mitä meille voitti?
Mit' alamaisia hän Roomaan tuopi,
Koristeiks vaunun pyöriin kahlittuina?
Te kivet, pölkyt, tunnottomat kurjat!
Pii-sydämet te, julmat Rooman miehet!
Pompejon tunsitten. Kuink' useasti
Muureille kapusitte, ikkunoihin,
Torneihin, jopa savutorvihinkin,
Kakarat helmoissa, ja päivän pitkän
Niin kiltist' odotitte nähdäksenne
Pompejon suuren käyvän Rooman halki.
Kun hänen vaunuistaan vaan haameen näitte,
Yleinen eikö soinut riemuhuuto,
Niin että Tiber laidoiltansa säikkyi,
Kun kirkunanne kajahtavan kuuli
Kaaloisiin rantoihinsa?
Ja nytkö teillä juhlapuku yllä?
Ja nytkö vietätten te joutopäivää?

Nyt senkö tietä kukitatte, joka
Pompejon verta voittoriemuin sotkee?
Pois!
Kotiinne pois, rukoilkaa polvillanne,
Ett' torjuis meiltä jumalat sen turman,
Jok' ompi moisen kiittämättömyyden
Ehdoton palkka!

FLAVIUS

Menkää, kansalaiset,
Kokoilkaa rikoksenne sovinnoksi
Kaikk' ammattinne köyhät, käykää sitten
Luo Tiberin, sen juottiin kyyneleenne
Vuodattakaatte, siks ett' alin virta
Ylintä äyrään reunaa suutelee.

(Porvarit lähtevät.)

Kas, kuinka taipuu melto mieli! Pois he
Nyt hiipivät, synn salpa kielillänsä.
Käy sinä Capitoliin tuota tietä,
Min' astun tätä. Paljaiks riisu patsaat,
Jos peitetyt ne juhlakoristeill' on.

MARULLUS

Tuo käykö päinsä?
Nyt, tiedäthän, on Lupercali-juhla.

FLAVIUS

Viis siitä! Patsait' älä peittää salli
Caesarin voittomerkeillä. Nyt lähden
Ja kaduilt' ajan roistokansan pois;
Tee samoin sinä, missä parven huomaat.
Siivistä Caesarin nuo höyhenekset
Kun pois vaan noukitaan, hält' estyy lento.
Hän muuten yli silmäkannon kiittää
Ja saattaa orjanpelkoon meidät kaikki.

(Lähtevät.)

Toinen kohtaus.
Rooma. Julkinen paikka.

(Juhlasaatossa ja soitannolla tulevat Caesar, Antonius, kilpajuoksuun varustettuna, Calpurnia, Portia, Decius, Cicero, Brutus, Cassius ja Casca; heidän jäljissänsä suuri ihmisjoukko, muun muassa eräs tietäjä.)

CAESAR

Calpurnia!

CASCA

Caesar puhuu! vait!

(Soitanto lakkaa.)

CAESAR

Calpurnia!

CALPURNIA

Täss' olen, puolisoni.

CAESAR

Asetu suoraan Antonion tielle,
Kun kilpaan ryntää hän. – Antonius!

ANTONIUS

Ylevä Caesar, mitä?

CAESAR

Äl' unhota, Antonius, vauhdissas
Calpurniaa koskettaa; näet, luullaan että,
Pyhässä kilvassa kun mahoön koskee,
Hän kirouksestaan pääsee.

ANTONIUS

Kyllä muistan.
Kun Caesar sanoo: "tee se", on se tehty.

CAESAR

Siis toimeen! Menot kaikki muistakaatte.

(Soitantoa.)

TIETÄJÄ

Caesar!

CAESAR

Ken siellä huutaa?

CASCA

Vait, kaikki vaiti! Hiljaa vielä kerran!

(Soitanto lakkaa.)

CAESAR

Ken siellä tungoksessa mua huutaa?
Lävitse soiton räikkä ääni kaikuu
Ja huutaa: "Caesar!" Puhu! Caesar kuulee.

TIETÄJÄ

Viidettätoista Mars-kuun päivää varo!

CAESAR

Ken on hän?

BRUTUS

Tietäjä; hän pyytää ettäs
Viidettätoista Mars-kuun päivää varot.

CAESAR

Hän tuokaa tänne: tahdon nähdä kasvot.

CASCA

Mies, esiin sieltä! Caesarihin katso!

CAESAR

No, mitä sanot nyt? Se kerro vielä.

TIETÄJÄ

Viidettätoista Mars-kuun päivää varo!

CAESAR

Uneksija! Pois tiekseen! – Tulkaa nyt.

(Torvimarssi. Kaikki lähtevät, paitsi Brutus ja Cassius.)

CASSIUS

No, etkö tule kilpaa katsomaan?

BRUTUS

Minäkö? En.

CASSIUS

Ma pyydän, tule pois.

BRUTUS

Ei mulle sovi leikit: mull' ei ole
Tuot' Antonion hilpeätä mieltä.
Mut huvias en estää tahdo, Cassius;
Sun jätän nyt.

CASSIUS

Jo aikoj' olen tarkannut sua, Brutus:
Ma silmissäs en näe sit' ystävyyttä
Ja suoruutta, jot' ennen niissä näin.
Sa liian kylmäks olet, vieraaks tullut
Rakastavalle ystävälles.

BRUTUS

Cassius,
Sin' älä pety. Muotoni jos peitän,
Niin katseheni sekasorron käännän
Vaan omaan itseeni. Mua jonkun aikaa
Riitaiset intohimot vaivanneet on,
Aatokset, jotka mulle yksin sopii;
Ne ehkä käytökseeni varjon luovat.
Mut tuota älkööt surko ystäväni,

(Joit' olet sinä Cassius yks), ja älkööt

Sanoko kylmyyttäni muuks, kuin että,
Sielussaan sotaa käyden, Brutus parka
Unohtaa muille ystävyyttä näyttää.

CASSIUS

Siis ymmärsin sun, Brutus, aivan väärin,
Poveeni tuohon sen vuoks peitin monta
Suur'arvoist' aatetta ja oivaa tuumaa.
Sano, Brutus hyvä, voitko nähdä kasvos?

BRUTUS

En, Cassius; itseään ei näe silmä,
Jos muist' ei esineistä heijastu se.

CASSIUS

Niin kyllä!
Ja paljon surkutellaan sitä, Brutus,
Ett'ei sull' ole kuvastinta, joka
Salatun arvos silmiis tois, niin että
Näkisit kuvajaises. Tiedän kuinka
Monikin kelpo Rooman mies, – pait Caesar,
Tuo jumala, – puhuisaan Brutosta
Ja huokaillessaan ajan ikeen alla,
Sois että Brutoll' olis heidän silmät.

BRUTUS

Mua mihin vaaraan vietteletkään, Cassius,
Kun tahdot saada minun etsimään
Sit' itsestäni, mit' ei minuss' ole?

CASSIUS

Siis, Brutus hyvä, kuule mitä lausun:
Ja koska tiedät, että parhain itses
Kuvastimessa näet, niin minä, peilis,
Sinulle kainost' ilmaisen sen puolen
Sinusta, jot'et itse vielä tunne.
Mua, Brutus, älä epäile. Jos oisin
Ma ilmi narri, taikka tapa mulla
Tarita julkivalall' ystävyyttä
Kaikille vastatulleille; jos tiedät
Ett' ihmist' imartelen, syleilen
Ja sitten häntä parjaan; tai jos tiedät
Ett' ilmi-tunnustuksen juomingeissa
Teen koko seuralle, mua silloin varo.

(Torventoitauksia ja ilohuutoa kuuluu.)

BRUTUS

Mik' ilo tuo? Mä pelkään että kansa

Kuninkaaks valikoipi Caesarin.

CASSIUS

Vai pelkää sitä? Siis mun täytyy luulla,
Ett'et sa sitä sois.

BRUTUS

En soiskaan, Cassius;
Rakastan häntä paljon kuitenkin. —
Vaan miks mua täällä viivytät niin kauan?
Mit' aiot mulle ilmoittaa? Jos koskee
Se yhteishyvää, toisen silmän eteen
Aseta kunnia ja toisen surma,
Ma tyynnä katson kumpaakin. Niin totta
Kuin jumal' auttakoon, ma kunniaa
Rakastan enemmän kuin vaaraa pelkään.

CASSIUS

Sen kunnan sinussa ma tunnen, Brutus,
Niin totta kuin ma ulkomuotos tunnen.
No niin, nyt onkin kunniasta puhe. —
En tietää voi mit' arvelette sinä
Ja muut täst' elämästä, mutta minust'
Olematonna paremp' ois kuin elää
Ja kaltaistani peljätä. Kuin Caesar
Vapaana minä synnyin, samoin sinä;
Sam' oli meillä ravinto kuin hällä,
Ja kestämmme kuin hänkin talven kylmät.
Kerranpa – oli kolkko, raju ilma,
Ärjyillen Tiber rantojansa pieksi —
Huus mulle Caesar: "tuohon raivoon virtaan
Hypätä kanssan' uskallatko, Cassius,
Ja niemeen tuonne uida?" Virtaan oiti
Ma, vaatteet yllä, syöksin, pyytäin häntä
Mua seuraamaan; ja sen hän, totta, teki.
Rajuna tyrsky kuohui, suonin vahvoin
Sysimme sitä, työntäen sen syrjään
Tai rinnoill' uljailla sen salvaten.
Mut ennen kuin me määrän saavutimme,

Huus Caesar: "Cassius, auta, minä hukun!"
Kuin suuri kanta-isämme Aeneas
Harteillaan kantoi Trojan liekeistä
Anchises-ukon, Caesarin ma samoin
Tiberin laineist' uupuneena kannoin.
Ja se mies on nyt jumala, ja Cassius
Saa, kurja raukka, selkä köyryss' olla,
Kun Caesar penseästi päättään nyökkää.
Espanjass' oli horkka hällä; silloin
Kun kohtas tauti, värisi hän, näin sen;
Värisi tottakin se jumala!
Huulilta pelkureilta katos puna,
Ja silmä tuo, jonk' uhkaa mailma säikky,
Kadotti loistonsa; ja voi! hän voiunki;
Tuo ääni, joka käskee roomalaisten
Puheitaan kuulla ja ne kirjaan panna,
Kuin sairas impi huusi: "juomist' anna,
Titinius!" Taivaan vallat! Ihme että
Mies, luonnoltaan niin heikko, kaiken suuren
Edelle pääsee näin ja voitonpalmun
Saa yksinään.

(Ilohuutoja ja torventoituksia kuuluu.)

BRUTUS

Taas yleist' ihastusta!
Nuo riemuhuudot tarkoittavat, luulen,
Uutt' arvon kertymistä Caesarille.

CASSIUS

Tän ahtaan mailman ylitse hän astuu
Kuin jätti, ja me kääpiöt me käymme
Kolossin jalkain välissä urkkien
Ja tirkistellen inhaa hautapaikkaa.
On ihmisellä onnens' ohjat joskus.
Syy, rakas Brutus, kurjaan pienuuteemme
On itsessämme eikä tähdissämme.
Brutus ja Caesar! Mit' on siis se Caesar?
Miks on se nimi kuulumpi kuin sun?
Ne piirrä rinnan: sun on yhtä kaunis;
Niit' äännä: yhtä soipa sun; ne vaakaa,

Ja sun on yhtä raskas; loihdi niillä,
Ja Brutus nostaa henkiä kuin Caesar.
No, kaikkien jumalien nimessä!
Hän mitä syö, tuo Caesar, kun hän kasvaa
Noin suureksi? Häväisty olet, aika!
Sun jalot sukuveres kuivui, Rooma!
Isonko tulvan jälkeen aikakautta,
Jonk' yksi mies vaan olis kuuluks tehnyt?
Ken väittänyt on Roomast' ennen koskaan,
Ett' yks mies vaan sen laajaan piiriin mahtuu?
Se totta Rooma on, ja kyllin ruumaa,
Jos siinä vaan on ainoakin mies.
Oi, kuulimmehan kuinka isät lausui:
Tääll' oli muinoin Brutus, joka ennen
Suvainnut Roomass' olis pirun hovin
Kuin kuninkaan.

BRUTUS

En lainkaan epäile ma ystävyttä,
Ja arvaan mihin työntää mua tahdot;
Mietteeni siitä sekä ajastamme
Ma lausun vasta; tällä haavaa soisin —
Sydämeistä anon sitä – vapaaks päästä
Kehoituksistas. Lausunut mit' olet,
Ma sitä tuumin; lausua mit' aiot,
Ma tyynnä kuulen, kun vaan aikaan sopii
Niin suurist' asioista neuvotella.
Siks, jalo ystäväni, harki tuota:
Maamoukka tahtois Brutus ennen olla,
Kuin Rooman pojaks itseänsä kiittää
Oloissa näissä vaikeissa, joilla
Rasittaa meitä tämä aika uhkaa.

CASSIUS

Iloitsen että heikot sanani
Saa Brutost' irti senkin verran tulta.

BRUTUS

Jo loppui ilve; Caesar palajaa.

CASSIUS

Kun ohi käyvät, tartu Cascan hihaan;
Tylyllä tavallaan hän sulle kertoo
Mit' ompi tähdellistä tapahtunna.

(Caesar seuralaisineen palajaa.)

BRUTUS

Sen kyllä teen. – Mut, huomaitsetko, Cassius,
Caesarin otsaa punaa vihan hehka,
Ja seura on, kuin nuhteit' olis saanut.
Calpurnian poski kalvas on, ja silmät
Niin punaiset ja tuimat Cicerolla,
Kuin Capitolin neuvostossa joskus,
Kun senaattorit häntä vastaan väittää.

CASSIUS

Asian laidan kyllä Casca kertoo.

CAESAR

Antonius!

ANTONIUS

Caesar!

CAESAR

Ma seurahani lihavia tahdon,

Sileäpäitä, jotka yönsä nukkuu.
Nälkäinen, ontto Cassion on katse:
Hän liiaks miettii: moiset ovat vaaraks.

ANTONIUS

Hänest' ei vaaraa, älkää peljätkö:
Sävyisä hän on, jalo roomalainen.

CAESAR

Lihavamp' olla sais! Vaan hänt' en pelkää.
Mut jos mun nimelleni pelko sopis,
En tiedä ketä niin ma karttaisin
Kuin tuota laihaa Cassiota. Hän lukee
Ja huomaa paljon; ihmisien toimet
Hän halki katsoo; leikist' ei hän huoli,
Kuin sä, Antonius; soitannost' ei piittaa;
Hymyilee harvoin, silloinkin on niinkuin
Hän soimais itseään ja mieltään ilkkuis
Siit' että nauruun heltyä se saattaa.
Semmoiset henget ei saa koskaan rauhaa,
Niin kauan kuin heit' etevämp' on ykskin.
Ja sen vuoks ovat he niin vaaralliset.
Ma sanon, mik' on peljättävää, enkä
Mit' itse pelkään; Caesar olen aina!
Käy oikealle, korva tää on kuuro,
Ja suoraan hänest' ajatukses lausu.

(Caesar seuralaisineen lähtee. Casca jääpi.)

CASCA

Takista mua ny'it: mitä tahdot?

BRUTUS

Niin, Casca, kerro mit' on tapahtunna,
Kosk' on niin synkkä muodoltansa Caesar.

CASCA

Kuin? Etkö muass' ollut? Etkö? Mitä?

BRUTUS

En kysyis silloin mit' on tapahtunna.

CASCA

No niin, hänelle tarjottiin kruunu; ja kun se hänelle tarjottiin, työnsi hän sen luotaan kätensä selkäpuolella, näin; ja silloin kansa nosti riemuhuudon.

BRUTUS

Mik' oli syynä toiseen riekkunaan?

CASCA

He, sama asia.

CASSIUS

Meluttiin kolmasti; mit' oli kolmas?

CASCA

He, aina sama asia.

BRUTUS

Kolmasti tarjottiinko kruunu hälle?

CASCA

No, kuinkas muuten; ja kolmasti hän sen luotaan työnsi, mutta joka kerta aina hiljemmin; ja joka työntämiseltä kunnan naapurini kajahuttivat riemuhuudon.

CASSIUS

Ken hälle tarjos kruunun?

CASCA

He, Antonius.

BRUTUS

Miten se kävi? Kerro, hyvä Casca.

CASCA

Yhtä hyvin voisin mennä hirteen kuin kertoa miten se kävi; pelkkää hullutusta kaikki, en pannut sitä merkille. Marcus Antonius, sen näin, tarjosi hänelle kruunun; – ei se oikeastaan kruunukaan ollut, se oli tuollainen virve vaan; – ja, niinkuin sanoin, työnsi hän sen luotaan kerran; mutta, kaikesta huolimatta, olisi hän, luullakseni, mielellään ottanut sen. Sitten hän sen tarjosi hänelle toistamiseen; sitten hän sen toistamiseen luotaan työnsi; mutta, luullakseni, hän sangen vastenmielisesti siitä sormensa hellitti. Ja sitten hän sen tarjosi kolmannesti; hän sen kolmannesti työnsi luotaan; ja aina kun hän sen hylkäsi, kiljui roistoväki ja paukutti yhteen karkeita käsiänsä ja nakkasi hikisiä yömyssyjänsä ilmaan ja purki semmoisen määrän haisevata

henkeä, kun Caesar kruunun hylkäsi, että se oli Caesarin tukehuttaa; hän, näet, pyörtyi ja kaatui maahan. Ja mitä minuun tulee, en uskaltanut nauraa; pelkäsin, näet sen, suutani avata ja hengittää itseeni tuota pahaa ilmaa.

CASSIUS

Vait! minä pyydän. Mitä? Caesar pyörtyi?

CASCA

Niin, kaatui torille, valutti vaahtoa suustaan ja oli äänetön.

BRUTUS

Se luultavaa on: häll' on kaatuvainen.

CASSIUS

Ei, Caesarilla ei; vaan sulla, mulla
Ja kelpo Cascalla on kaatuvainen.

CASCA

En tiedä mitä sillä tarkoitat; mutta Caesar kaatui, se on varma. Jos ei roskakansa hänelle käsiään taputtanut tai viheltänyt hänelle aina sitä myöden miten hän heitä miellytti tai ei, niinkuin näyttelijöille teatterissa tekevät, niin en ole minä kunniallinen mies.

BRUTUS

Mitä hän sanoi, kun hän siitä tointui?

CASCA

Niin, nähkääs, ennen kaatumistaan, kun hän huomasi roskaväen ihastuvan siitä, että hän kruunun hylkäsi, niin riisti hän auki nuttunsa ja tarjosi heille kurkkunsa poikki leikattavaksi. – Jos minä en olisi miestä sanasta ottanut, jos vaan olisin ammattimies ollut, niin menisin vaikka elävään helvettiin noiden konnain kanssa. – Ja sitten hän kaatui. Kun hän siitä tointui, sanoi hän toivovansa, että kunnioitettava seura lukisi sen hänen tautinsa syyksi, jos hän muka oli tehnyt tai sanonut jotakin sopimatonta. Kolme tai neljä luuskaa, jotka vieressäni seisivat, huusivat: "voi, hyvä ihminen!" – ja antoivat hänelle anteeksi sydämensä pohjasta. Vaan se ei paljoa maksa; vaikka Caesar olisi heidän äitinsä kuoliaaksi pistänyt, eivät he olisi toisin tehneet.

BRUTUS

Ja sittenkö noin synkkänä hän läksi?

CASCA

Niin.

CASSIUS

Sanoiko Cicero mitään?

CASCA

Kyllä; hän puhui kreikankieltä.

CASSIUS

Missä tarkoituksessa?

CASCA

Niin, jospa minä sen voisin sanoa, niin en enää koskaan kehtaisi silmiisi katsoa. Mutta ne, jotka häntä ymmärsivät, hymyilivät toisillensa ja pudistivat päätään. Mitä minuun tulee, oli se mulle kreikankieltä. Saattaisin teille kertoa vielä muita uutisia: Marullon ja Flavion on suu tukittu, kun riistivät pois virveet Caesarin kuvapatsailta. Hyvästi nyt! Oli siellä vielä muutakin hullutusta, jos sitä vaan jaksaisin muistaa.

CASSIUS

Tuletko luokseni illalliselle, Casca?

CASCA

En, olen luvannut muualle mennä.

CASSIUS

Tuletko huomenna päivälliselle luokseni?

CASCA

Tulen, jos elän ja sanassasi pysyt ja ruokasi kelpaa syötäväksi.

CASSIUS

Hyvä, odotan sua siis.

CASCA

Tee se. Hyvästi jääkää kumpikin.

(Lähtee.)

BRUTUS

Voi, mikä jörö hänestä on tullut!
Hän koulupoikan' oli tulta täynnä.

CASSIUS

Niin on hän vieläkin, kun joku jalo
Ja uljas yritys on hankkeheessa,
Vaikk' innottomaks teeskelee hän. Höystett'
On vaan tuo raakuus hänen äyllensä,
Se mielihalua vaan kiihoittaapi
Sulattamahan hänen lauseitaan.

BRUTUS

Niin onkin. Nyt sun jätän täksi kertaa.
Huomenna jos mua puhutella tahdot,
Käyn luonasi, tai, jos sua haluttaa
Mun kotihini tulla, niin sua varron.

CASSIUS

Sen teen. – Siks ajattele maailmaa. —

(Brutus lähtee.)

Niin, jalo olet, Brutus; mutta huomaan
Ett' oiva luontos vieraantua saattaa
Pois tarkoituksestaan. On senvuoks tarpeen
Ett' etsii jalo henki vertaistansa.
Niin luja ken, jot' ei vois vietellä?
Mua Caesar kammoo, Brutoa hän lempii;
Jos hän ois Cassius nyt, ja minä Brutus,

Mun mielt' ei hän muuttaa vois. Tän' yönä
Sisähän Bruton ikkunasta viskaan
Ma kirjeit', eri käsi-alaa kaikki,
Kuin eri kansalaisilt' ois ne tulleet,
Jotk' osoittavat kuinka suuri Roomall'
On luulo hänen nimestään, ja joiss' on
Caesarin vallanhimoon hieno viittaus.
Ja sitten, Caesar, varo sitten vaan:
Sun survomme, tai meidät survotaan.

(Lähtee.)

Kolmas kohta.
Katu.

**(Ukkosta ja leimausta. Casca, paljastettu miekka kädessä,
ja Cicero tulevat eri haaroilta.)**

CICERO

Hyv' iltaa. Caesarinko kotiin saatoit?
Miks huohotat ja tuijottelet noin?

CASCA

Sua eikö hirvitä, kun vankka maakin
Kuin heikko ruoko horjuu? Cicero!
Säit' olen nähnyt, joissa pahkatammen
Toraiset tuulet silponeet on; nähnyt
Kuink' ylväs meri paisuu, vaahtoo
Halusta nousta uhkaavihin pilviin.
Mut tätä ennen, ennen tätä yötä
En ole liekkisateen halki käynyt.
Sisäinen joko sota taivahass' on
Tai mailma, ynseänä jumalille,
Heit' yllyttännä turmaa tuomaan meille.

CICERO

No, näitkö vielä muuta ihmeellistä?

CASCA

Näin: orja (miehen tunnet) ilmaan nosti

Vasenta kättään: liekiten se leimus,
Kuin kymmenittäin soihtuja, ja sentään
Tulelle tunnotonna ehjäks jäi.

Lisäks, (siit' asti miekkani on maalla,)

Näin Capitolin luona jalopeuran,
Mua mulkoili se, ärjyin ohi kulki,
Vaan vahingoittamatta. Ryhmäss' aivan
Siin' oli satakunta jylhää naista,
Pelosta muuttunutta, jotka vannoi
Nähneensä tuli-ihmisiä aivan
Katuja pitkin liikkuvan. Yön lintu
Torilla eilen keskipäivän' istui
Huhuillen, huutaen. Kun nämä ihmeet
Näin yhteen sattuvat, on turhaa väittää:
"Se ja se syyn' on: kaikk' on luonnollista."
Min' uskon, että turmaa ennustaa ne
Juur niille maille, missä ilmestyvät.

CICERO

Niin, kumma kyll' on aika; oinaan tapaans'
Selittää ihminen tok' esineitä
Päin vastoin esineiden omaa mieltä.
Huomenna Capitoliin käykö Caesar?

CASCA

Käy: Antonion hän käski laittaa sanan
Sinulle, että huomenn' on hän siellä.

CICERO

Hyv' yötä, Casca, siis! Täss' ilman melskees'
Ei ole hauska olla.

CASCA

Hyvästi!

(Cicero lähtee)

(Cassius tulee.)

CASSIUS

Ken siellä?

CASCA

Rooman mies.

CASSIUS

Haa! Cascan ääni.

CASCA

On tarkka korvas. Cassius, mikä yö!

CASSIUS

Yö sangen hauska kunnon ihmisille.

CASCA

Ken taivast' on näin uhkaavana nähnyt?

CASSIUS

Se, jok' on maan näin syyllisenä nähnyt.
Katuja pitkin minä olen käynyt,
Yön hirmuloille itsen' alttiiks pannen.
Näin vyöttämättä, kuin mun näet, Casca,
Poveni ukon vaajalle ma riisuin!
Kun käärmeilevä sinileimaus näytti
Avaavan taivaan rinnan, asetuin ma
Sen tielle ja sen nuolen pilkaks aivan.

CASCA

Mut noin miks taivasta sa kiusasit?
Vavista tulee ihmisen ja peljätä,
Kun suuret jumalat noin jylhät airuut
Lähetää varoituksen merkiks meille.

CASSIUS

Sin' olet tylsä, Casca; hengen hehku,
Tuo roomalainen ele, sulta puuttuu,
Tai sit' et käytä. Kalvas olet, pelkää,

Ja tuijottelet, ihmetyksiin vaivut,
Kun näät näin oudon kiihkeänä taivaan.
Vaan tosisyytä mietipäs, mit' ovat
Nuo tulet, harhaavat nuo haamut kaikki,
Miks poikkee pedot, linnut luonnostaan,
Miks ennustaapi vanhus, laps ja narri;
Nuo kaikki miksi tavastaan ne muuttuu,
Päämäärästään ja alku-olennostaan
Noin luonnottomiks, – mieta vaan, niin huomaa!
Ett' on tuon hengen heihin taivas pannut
Varoitukseks ja pelvoks heitä käyttäin,
Kun luonnoton on jokin olokanta.
Nimittää sulle miehen voisin, Casca,
Kuin tämä yö niin jylhän, miehen, joka
Tult' iskee, pauhaa, hautoj' aukoo, karjuu
Kuin Capitolin jalopeura; miehen,
Ei ruumiilt' etevämmän meitä kumpaa,
Mut kauhistavaan määrään paisuneen
Ja hirmuisen kuin nämä kummat ilmeet.

CASCA

Tarkoitat Caesaria? Niinkö, Cassius?

CASSIUS

Niin, ketä hyvänänsä: roomalaisill'
On suonet niinkuin isillään ja raajat;
Mut kuollut on, voi meitä! isäin henki,
Ja äitiemme mieli meitä johtaa;
Ikeemme sietämys on akkamaista.

CASCA

Senaatti huomenn' aikoo, niin maar kuuluu.
Julistaa kuninkaaks Caesarin;
Merillä, mailla, kaikkialla saa hän,
Pait Italiassa, kruunuansa käyttää.

CASSIUS

Ma tiedän miss' on silloin puukon paikka:
Cassion päästää orjuudesta Cassius.
Jumalat, näin te heikon vahvaks teette!
Jumalat, näin tyrannit kukistatte!
Ei kivilinnat, takovaski-tornit,
Ei tunkat tyrmät, vahvat rautakahleet
Voi hengen valtaa estää; elämällä,
Kun tähän mailman ikeesen se suuttuu,
On aina voima päästä valloillensa.
Kun tiedän sen, niin tietköön kaikki mailma,
Ett' itse, milloin tahdon, pois voin heittää
Sen sorron, jota kärsin.

(Ukkosen jylinätä kestää.)

CASCA

Samoin minä.
Omassa kädessänsä joka orjall'
On voima murtaa rikki kahlehensa.

CASSIUS

Miks Caesar siis on tyranni? Mies-parka!
Ei hukka ois hän, jos ei Rooman miestä
Hän lampaaks huomais, eikä jalopeura,
Jos peuroj' eivät olis roomalaiset.
Ken äkist' aikoo suuren liekin saada,
Hän heikost' oljest' alkaa. Mitä roskaa
Ja romua on Rooma, että sitä
Voi halvaks viriks käyttää, joka loiston
Lois tuohon Caesar-riepuun. Mutta voi!
Mihinkä minut saatoit? Kenties puhun
Nyt nöyrän orjan kuullen; silloin varmaan
Tilille käydä saan. Vaan, mull' on miekka,
Ja vaarat ne on joutavia mulle.

CASCA

Nyt puhut Cascalle: se miesi suotta
Ei suutaan soita. Tuossa käteni!
Käy toimeen vaan ja näistä tuskist' auta,
Niin tämä mies se rohkeimmankin rinnall'
Esillen astuu.

CASSIUS

Kauppa siis on tehty.
Nyt tiedäs, Casca: taivuttanut olen
Jo jotkut Rooman jalomielisimmät
Mun kanssan' uskallettuun yritykseen,
Joss' ompi maine tarjona ja vaara.
Pompejon pylvästössä nyt he varmaan
Mua vartovat; näät, tässä hirmu-yössä
Ei kadull' ykskään ihmissielu liiku;
Ja luonnonkin on katsanto ja muoto
Sen työn näköinen, jota toimitamme,
Verinen, tulinen ja julman julma.

CASCA

Vait hetki! Tänne joku kiireell' astuu.

CASSIUS

Niin, Cinna; hänen tunnen käynnistään.
Hän ystäv' on.

(Cinna tulee.)

No, Cinna, minne kiire?

CINNA

Sua etsin. Kuka tuo? Metellus Cimber?

CASSIUS

Ei, se on Casca, yrityksessämme
Yks osakas. Mua varrotaanko, Cinna?

CINNA

No, sepä hauskaa! Mikä julma yö!
On pari kolme meistä nähnyt kummaa.

CASSIUS

Mua varrotaanko? sano.

CINNA

Varrotaan.
Oi, Cassius, jos jalon Bruton voisit
Vaana voittaa puolellemme!

CASSIUS

Huolett' ollos!
Tuoss' ota, Cinna, kirje tuo, se kätke
Praetorin istuimeen, niin että Brutus
Sen yksin löytää; hänen ikkunastaan
Sisähän viskaa tuo; tuo vanhan Bruton
Kuvahan kiinnitä; ja riennä sitten
Pompejon pylvästöön, niin meidät kohtaat.
Siell' onko Decius Brutus ja Trebonius?

CINNA

On kaikki, pait Metellus Cimber, joka
On mennyt sua etsimään. Nyt riennän
Ja käytän nämä kirjeet niin kuin käskit.

CASSIUS

Pompejon pylvästöhön tule sitten.

(Cinna lähtee.)

Nyt, Casca, ennen päivää tavattav' on
Kodissaan Brutus. Kolme osaa miehest'
On meidän jo; ja ensi hyökkäyksessä
Hän kokonansa meille antautuu.

CASCA

Niin, kansan silmiss' arvo häll' on suuri,
Ja mikä meissä näyttäis rikokselta,
Kuin kullantekijä sen maineellaan hän
Hyveeksi kääntävi ja ansioksi.

CASSIUS

Hänt' oikein kuvaat, hänen arvoansa
Ja hyötyänsä meille. Lähtekäämme,
Jo puoliyö on mennyt; ennen päivää
Hän herätettäv' on ja meidän oma.

(Lähtevät.)

TOINEN NÄYTÖS

Ensimmäinen kohtaus.
Rooma. Bruton puutarha.

(Brutus tulee.)

BRUTUS

Hoi, Lucius, hoi! —
Kulusta tähtien en päättää saata
Kuin pitkält' on. — Hoi, Lucius, kuule! —
Jos mull' ois vika nukkua noin hyvin! —
Hoi, Lucius! Heräjä jo! Lucius, hoi!

(Lucius tulee.)

LUCIUS

Mua kutsuittenko, herra?

BRUTUS

Vie tuohus lukuhuoneeseni, Lucius,
Ja kun se palaa, anna tieto mulle.

LUCIUS

Kyll', oiti, hyvä herra.

(Lähtee.)

BRUTUS

Sen miehen kuolla täytyy. Syyt' ei mulla
Omasta puolest' ole häntä sortaa,
Vaan yhteishyvän vuoks. Hän tahtoo kruunun. —
Ei tiedä, miks tuo miehen luonteen muuttaa.
Heleä päivä kyyn tuo piilost' ilmi,
Ja silloin varull' ole. Kruunun! – niin!
Ja silloin varmaan hälle suomme okaan,
Joll' ehdon tahdon voi hän turmaa tehdä.
Suuruuden väärinkäytöst' on, jos tunto
Eroittuu vallasta; ja Caesarista
En, totta puhuin, juuri tiedä että
Hänessä himo suuremp' ois kuin järki.
Mut kokemus se näyttää, että nöyryys
On nuoren vallanhimon tikapuina:
Päin niitä kapuajan kasvot kääntyy,
Mut korkeimman kun huipun saavuttaa hän,
Hän selän niille kääntää, pilviin tähtää,
Ja halvaks aliportaas katsoo, jotka
Hänt' ylös johti. Niin myös Caesar saattaa —
Ei, estää täytyy tuo! Ja kosk' ei riitä
Saa siitä tarpeeks muotoa, mit' on hän,
Niin sano näin: mit' on hän, saavuttaa voi,
Eneten, vaikka minkä ylimäärän.
Siis kyyksi kuoress' ajattele häntä,
Jok' ilmi hautuneena sukuun tulee
Ja pureksii; ja kuoressaan se surmaa.

(Lucius palajaa.)

LUCIUS

Jo palaa tuohus huoneessanne, herra.
Kun ikkunalta piitä etsin, löysin
Näin sinetöityn kirjeen siinä. Varmaan
Se siin' ei ollut, kun ma maata läksin.

BRUTUS

Käy maata jälleen, viel' ei ole päivä,
Huomennako se Mars-kuun viidestoist' on?

LUCIUS

En tiedä, herra.

BRUTUS

Kalenterist' etsi
Ja anna mulle tieto.

LUCIUS

Kyllä, herra.

(Lähtee.)

BRUTUS

Nuo ilman virvat viuhuvat ne loistaa
Juur siksi että näen lukea.

(Avaa kirjeen ja lukee.)

"Brutus, sa nukut: herää! Tunne itses!
Pitääkö Rooman – ? – Puhu, isku anna,
Pelasta! Brutus, sinä makaat; herää!" —
Kehoituksia moisia mun tiellen'
On usein viskelty. "Pitääkö Rooman – ?"
Näin ehk on ajatus: Pitääkö Rooman
Pelätä yhtä miestä? Mitä? Rooman?

Es'isänipä Rooman kaduult' ajoi
Tarqvinion, tuo kun kuninkaaksi pyrki.
"Puhu, isku anna, pelasta!" – Minunko
Puhua pitäisi ja isku antaa?
Oi, Rooma! jos siit' apua on, vannon,
Ett' toivees täytty Bruton käden kautta.

(Lucius palajaa.)

LUCIUS

Mars-kuuta viidestoist' on kulumassa.

(Ovea kolkutetaan.)

BRUTUS

Vai niin. Ovea kolkutetaan; katso.

(Lucius lähtee.)

Siit' asti kuin mua Caesaria vastaan
Cassius yllytti, en ole maannut.
Hirmuisen teon ensi aiheest' alkain
Sen täytäntöön on koko väliaika
Kuin hourimista taikka julmaa unta.
Jäsenten kuolevaisten kanssa neuvoiss'
On silloin hengetär, ja ihmissielu,
Kuin pieni valtakunta, tuntee silloin
Kapinan oireita.

(Lucius palajaa.)

LUCIUS

Veljenne Cassius¹ ovell' on, hän teitä
Haluais nähdä.

BRUTUS

Yksinkö hän on?

LUCIUS

Ei, paljon muita.

BRUTUS

Tunnetko sa heitä?

LUCIUS

En; hatut heill' on päähän painettuina,
Ja silmät puoliks vaippaan peittyneet,
Ett' tuiki mahdoton on tuta heitä.

BRUTUS

Tuo heidät sisään.

(Lucius lähtee.)

Ne ovat liittolaiset.
Oi, salaliitto! Häpeätkö näyttää
Sa turmiollist' otsaas yölle, jolloin
On pahuus rohkeimmallaan? Missä sitten
Sa päivin löydät tarpeeks synkän luolan
Koteloks hirmumuodolles? Äl' etsi!

¹ *Veljenne Cassius*. Cassius oli nainut Bruton sisaren.

Hymyhyn peitä se ja ystävyyteen;
Jos tuot, näet, luonnollisen muotos ilmi,
Ei ole itse horna kyllin musta
Sua peittämähän epäluulosta.

**(Cassius, Casca, Decius, Cinna, Metellus Cimber
ja Trebonius tulevat.)**

CASSIUS

Huomenta, Brutus! Liian rohkeit' ollaan;
Yörauhaas kenties häiritsemme?

BRUTUS

Tunnin
Jo ylhääll' olen ollut, valveill' yön.
Nuo miehet tunnenko, jotk' ovat kanssas?

CASSIUS

Kyll', ihan kaikki; heiss' ei ole yhtä,
Jok' ei sua kunnioittais; kaikki toivoo
Ett' itsestäsi sull' ois sama luulo,
Mi joka kunnan roomalaisell' on.
Täss' on Trebonius.

BRUTUS

Tervetullut tänne.

CASSIUS

Ja Decius Brutus.

BRUTUS

Hänkin tervetullut.

CASSIUS

Ja Casca, Cinna ja Metellus Cimber.

BRUTUS

Olette kaikki tervetullehet.
No, mitkä valvottavat huolet nyt on
Karanneet yön ja silmienne väliin?

CASSIUS

Sananen, kuulehan.

(Kuiskuttelevat.)

DECIUS

Tuoss' itä on;
Tuoll' eikö päivä koita?

CASCA

Ei.

CINNA

Suo anteeks,
Koittaapa: harmaat juovat, jotka tuolla
Jakavat pilvet, päivän airuit' ovat.

CASCA

Petytten kumpikin, se myöntäkää.
Tuolt' alkaa päivä, mihin miekkan' näyttää;
Se hyvän matkan etelämpän' on,
Jos aattelette nuorta vuoden aikaa.
Kuukauden parin päästä pohjemmassa
Sen liekki leimuaa; ja selvä itä
On tuolla, Capitolin yli suoraan.

BRUTUS

Kätenne mulle, yksi kerrassaan.

CASSIUS

Ja vala päätöksemme vahvikkeeksi.

BRUTUS

Ei valaa laisin! Jos ei miehen muoto,
Sielumme tuska, ajan väärinkäytös —
Ne syyt jos heikot on, niin matkaan silloin
Ja inhaan vuoteeseensa joka mies.
Vallitkoon sitten pöyhkä hirmuvalta,

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.